

villig til at sælge. Disse Indskrænkninger ville derfor netop meget lidt ramme de Godseiere, der ikke ere villige til at sælge, og som fremdeles ville holde Alt, lige ned indtil Gaardens nuværende Tilliggende, i den gamle Stil. Og naar den høitærede Indenrigsminister forleden oplyste Thinget om det betydte Tal af Godseiere — 30 eller noget over 30 — som ikke vilde sælge, saa forglemte den ærede Minister derimod, eller han ansaa det i alt Fald ikke for fornødent ved Siden deraf at gjøre opmærksom paa, at der er over 200 Godseiere, som i samme Tid have solgt. Men nu vil jeg dog spørge, om der er nogen Rimelighed eller Billighed i at ville opstille Tvangsbestemmelser, der skulle drive frem til Selveiendom, der ere af den Betskaffenhed, at de, for at drive 32 uvillige frem, komme til at tynge paa 200 villige Godseiere, og det saameget mere, naar Tvangen ubetinget kommer til at hvile med et dobbelt Tryk paa de villige fremfor paa de uvillige Godseiere.

Indenrigsministeren: Ja, da ikke Andre synes at ville udtale sig om Lovforslaget, finder jeg Anledning til at knytte nogle faa Bemærkninger dertil. Det kan selvfølgelig ikke være min Sag at forsvare et Lovforslag, der saa at sige paa ethvert Punkt er vedtaget imod min Protest i det andet Thing, idet man ikke blot der har villet gaa meget videre, end jeg har villet gaa, men endog har vedkjendt sig Principer, som jeg paa det Bestemteste har erklæret, at jeg ikke kunde indlade mig paa. Da Regjeringen og navnlig jeg med mine Kollegers Samtykke imidlertid paa visse Punkter har stillet mig paa et imødekommende Standpunkt, finder jeg mig foranlediget til at udtale mig om dette. — Jeg tilstaar, at jeg, da dette Lovforslag fremkom, opfattede det — og jeg tror, at man ikke vil have saa grumme vanffeltigt at finde Bekræftelse paa, at min Opfattelse i den Henseende var rigtig — mindre som et Forsøg paa at ville bringe Sagen tilende end snarere som et Skatstræk i hele denne Strid om Fæstegodsets Overgang til Selveiendom; men der viste sig imidlertid under Sagens Gang en Mul-

lighed, ja endog en Sandsynlighed, som jeg heller ikke tror, det er saa vanffeltigt at paa-vise, for at kunne komme til en Overenskomst, og da trode Regjeringen ikke at burde lade denne Sag gaa hen uden at forsøge, hvorvidt en saadan Overenskomst var mulig, idet man maatte holde sig overbevist om, at man gjorde samtlige Interesserede en væsentlig Tjeneste ved at søge at skaffe en Stilstand for endel Aar tilveie, under hvilken de frivillige Overenskomster fremdeles uforstyrret kunde have Lov til at fuldbyrdes, istedetfor at fremdrage det Tidspunkt, som min ærede Sidemand (Fischer) tror at være kommet, det Tidspunkt nemlig, da der maa skrives ind med Tvang. Jeg betragter derfor Regjeringens Stilling liggeoverfor dette Forslag som gaende ud paa en Fortsættelse af den Lovgivningsvirksomhed, som senest blev afsluttet ved Loven af 19de Februar 1861, og jeg bemærker dette ligeoverfor det Synspunkt, som den ærede Taler væsentlig gjorde gjældende, idet han betragtede Forholdet i dets Menhed; set fra dette Synspunkt maa jeg jo ganske sikkert være enig med ham i, at adskillige af de opstillede Bestemmelser i og for sig maatte kunne være overmaade vanffeltige at forsvare; men jeg maa fastholde, at de maa ses i deres Forbindelse med hele den øvrige Fæstelovgivning. Det viste sig imidlertid, at den Mulighed for at bringe den temmelig høie Volgegaa til Ro, som jeg havde forudsat, glippede, og saaledes som Lovforslaget nu foreligger, kan jeg selvfølgelig ligesaa lidt som det ærede Medlem, der nys havde Ordet, finde dets Bestemmelser, idetmindste ikke alle, forvarlige eller tiltraadelige. Jeg skal navnlig tillade mig at fremhæve, at en af mine Bestræbelser — og det var den, hvorpaa egentlig Muligheden af et Kompromis strandede — var den, at jeg gjennem Lovforslagets sidste Paragrafer forsøgte paa at bøde paa den Mangel, der efter min Formening er tilstede ved Loven af 19de Februar 1861, nemlig ved at skabe ikke blot villige Sælgere, men ogsaa villige Kjøbere; thi derom kan der ikke være nogen Tvivl, at, naar de frivillige Overenskomster hidtil, skjøndt deres Fremgang efter min Formening er upaaalagelig, ikke have været flere, end det